

درس اول: هدایت الهی

نکات

- ۱- انسان هر قدر به رشد و تعالی برسد با سوالات اساسی روبرو می شود.
- ۲- آرام و قرار انسان زمانی میسر می شود که به نیازهای بنیادین پاسخ دهد.
- ۳- اساسی ترین سوالات انسانی حاکی از عمیق ترین نیازهای اوست.
- ۴- نیازهای برتر به تدریج به دل مشغولی، دغدغه و بالاخره به سوال هایی تبدیل می شوند که تا پاسخ آن ها را نباید آرام نمی گیرد.
- ۵- انسان می داند که اگر هدف حقیقی خود را نشناسد یا در شناخت آن دچار خطا شود عمر خود را از دست داده است.
- ۶- درک هدف زندگی از نیازهای اساسی و بنیادی انسان است.
- ۷- نیاز اول (درک هدف زندگی) که به زندگی انسان معنا می بخشد.
- ۸- دومین نیاز انسان (درک درست از آینده خویش) است که با این نیاز انسان می خواهد بداند که عاقبت او به کجا می انجامد.
- ۹- پاسخ به نیاز دوم فقط از عهده کسی بر می آید که کاملاً از جهان دیگر و زندگی پس از مرگ آگاه باشد و زاد و توشه آن را بشناسد و به دیگران اطلاع دهد.

۱۰- آشنایی با نیاز سوم (کشف راه درست زندگی) همیشه با طرح سوال چگونه زیستن آغاز میشود، جامع نیازهای قبلی است و همه نیازهای انسان ریشه در این نیاز دارند..

۱۱- علت توجه و اهمیت دادن به این نیاز این است که زندگی فقط یکبار اتفاق افتاده است.

۱۲- پاسخ به سوالات برتر باید حداقل دارای دو ویژگی «کاملا درست و قابل اعتماد» و «همه جانبه» باشد.

۱۳- همه جانبه باشد؛ به طوری که به نیازهای مختلف انسان به صورت هماهنگ پاسخ دهد.

۱۴- کاملاً درست و قابل اعتماد باشد؛ زیرا هر پاسخ احتمالی و مشکوک نیازمند تجربه و آزمون است.

۱۵- کسی می تواند پاسخ صحیحی به این سوال ها بدهد که: آگاهی کاملی از خلقت انسان، جایگاه او در نظام هستی، ابعاد دقیق و ظریف روحی و جسمی و نیز فردی و اجتماعی او داشته باشد.

۱۶- علت وجه تمایز موجودات با یکدیگر همان ویژگی ها و ارزش های وجودی موجودات در آفرینش است.

۱۷- امام موسی کاظم (ع) به هشام بن حکم فرمود آن کس که عقلش کاملتر است، رتبه اش در دنیا و آخرت بالاتر است.

۱۸- بر اساس فرمایش امام موسی کاظم (ع) خداوند برای هدایت انسان دو حجت آفرید: حجت آشکار، نبی - حجت نهان، عقل.

۱۹- از نظر موسی کاظم (ع) کسانی در تعقل و تفکر برترند که نسبت به فرمان الهی داناترند.

۲۰- عقل وسیله فهم پیام الهی است.

۲۱- کسانی که تفکر را در خود پرورش میدهند به فهم عمیق در دین دست می یابند..

۲۲- صحیح ترین و مطمئن ترین پاسخ به نیازهای بنیادین را دین یا وحی الهی در اختیار انسان قرار میدهد.

۲۳- نکاتی که انسان هنگام پاسخ دادن به نیازهای بنیادین باید آنها را مورد توجه قرار دهد:

الف) جامع و شامل باشد

ب) درست و قابل اعتماد باشد

ج) ناظر به آینده ابدی انسان در سرای دیگر باشد.

۲۴- با کنار هم قرار گرفتن عقل و وحی می توان به پاسخ های اساسی دست یافت. زیرا

الف) هر برنامه ای غیر از برنامه ی خداوند نمی تواند پاسخ درستی به آن نیازها بدهد و انسان زیان خواهد کرد.

ب) قرآن چنین کسی را «ناسپاس» نامیده است.

۲۵- خداوند با فرستادن پیامبران راه احتجاج و بهانه و عذر تراشی را بسته است و حجت را بر بندگان تمام کرده است.

سوالات چند گزینه ای

۲۶- در پاسخ به سؤال «چرا دستاوردهای علمی انسان نمیتواند پاسخگوی نیازهای بنیادین باشد؟» کدام گزینه درست نیست؟

- (الف) چون دستاوردهای علمی بشر حاصل اندیشه و تحقیق خودش است فلذا از اعتبار زیادی برخوردار نیست.
- (ب) چون دستاوردهای علمی بشر از عقل و علم بشری نشأت میگیرد و عقل و علم بشر بخاطر محدودیتهایش قابل اعتماد نیست.
- (ج) چون نیازهای بنیادین انسان صرفاً در حوزه تعالیم آسمانی است فلذا اجازه اظهار نظر به دستاوردهای علمی بشر داده نمیشود.
- (د) عقل و علم بشری تابع محسوسات است فلذا دستاوردهای ناشی از آن فاقد اعتبار است.

۲۷- آیا می توان پاسخ به نیازهای بنیادین انسان را به سلیقه فردی و شخصی واگذار کرد؟

- (الف) خیر، چون سلیقه ها متنوع و متضاد است و امر مهمی همچون نیازهای بنیادین را نمی توان با سلیقه ها حل کرد .
- (ب) بلی، چون سلیقه ها متنوع و متضاد است فلذا نمی توان سلیقه های افراد را نادیده گرفت.
- (ج) خیر، چون بطور کلی نیازهای بنیادین بشر را علوم تجربی با کشفیات علمی تعیین میکند
- (د) بلی، چون افراد هم عقل دارند و هم اختیار، فلذا با این دو موهبت میتوانند نیازهای بنیادین خود را پاسخ گویند.

۲۸- به ترتیب کدام مورد می تواند نیازهای بنیادین انسان را پاسخ دهد؟

- (الف) خدا- دین (ب) عقل - فطرت (ج) جامعه - عقل (د) فطرت - جامعه

۲۹- کدام یک از نیاز های برتر انسان به عنوان نیاز جامع و مهم محسوب می شود؟

- (الف) درک هدف زندگی (ب) کشف راه درست زندگی
- (ج) درک آینده خویش (د) درک جایگاه او در نظام هستی

۳۰- نیازهای انسان، برآمده از سرمایه های ویژه ای است که خداوند به او عطا کرده است. این نیازها به تدریج به تبدیل می شوند.

- (الف) جدی تر بودن نیازهای بنیادین (ب) بیداری و هوشیاری (ج) دغدغه و دل مشغولی (د) دغدغه و درد متعالی

۳۱- احساسات شخصی و سلیقه ای، به این دلیل پاسخ گوی نیازهای برتر انسان نیست که....

الف) احساسات و سلیقه، متغیر و متبدل اند. ب) هر نیازی راه پاسخ گویی خاص خود را می طلبد.

ج) آن گونه از نیازها، فراتر از احساسات و سلیقه اند. د) نیازهای برتر، همراه با دل مشغولی و دغدغه و درد متعالی اند.

۳۲- با توجه به کدام گزینه راهنمایی و هدایت معنا پیدا می کند؟

الف) هنگامی انسان اختیار داشته باشد.

ب) هنگامی که انسان بتواند از عقلش استفاده کند.

ج) هنگامی که انسان به کمک وحی نتواند به سوی هدف و مقصد مورد نظرش حرکت کند.

د) هنگامی که مقصد و هدفی در کار باشد و شخص بخواهد خود را به آن برساند.

درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را با (ص / غ) مشخص کنید.

۳۳- انسان به کمک عقل خود بسیاری از مجهولات و مسائل را در می یابد و پاسخ می دهد.

۳۴- انسان می تواند به تنهایی و با اتکاء به اندیشه خود پاسخ نیازهای بنیادین خود را بدهد.

۳۵- انسان اگر عاقلانه بیندیشد راه دست یابی به همه نیازهایش برای وی مشخص شده است.

۳۶- از ویژگی های پاسخ به نیازهای بنیادین مطلب فوق «محدودیت عمر انسان در کسب تجربه های مختلف» از نوع پاسخ های کاملا درست و قابل اعتماد می باشد.

۳۷- راه زندگی یا «چگونه زیستن» مربوط به نیاز درک آینده خویش می باشد.

۳۸- صحیح ترین و مطمئن ترین پاسخ به نیازهای بنیادین را دین یا وحی الهی در اختیار انسان قرار میدهد.

۳۹- خداوند برنامه هدایت انسان را از طریق پیامبران می فرستد تا انسان ها با تفکر در آن به هدف خلقت برسند.

۴۰- هر شخصی با استفاده از اطلاعات کافی درباره جهان بعد از مرگ در خواهد یافت که «راه درست زندگی» چیست.

۴۱- با کنار هم قرار گرفتن عقل و وحی می توان به پاسخ سوال های اساسی دست یافت.

۴۲- هر برنامه ای غیر از برنامه خداوند می تواند پاسخ درستی به آن نیازها بدهد.

۴۳- هدایت خداوند از مسیر تفکر و اختیار می گذرد

۴۴- با کنار هم قراردادن عقل و وحی انسان می تواند به سوال های اساسی دست یابد

جا های خالی را با کلمات مناسب پر کنید.

۴۵- خداوند پاسخ به نیازهای طبیعی و غریزی را در آماده کرده و راه آگاهی از آن ها را به انسان داده است.
۴۶- آشنایی با نیاز سوم، همیشه با طرح سوال آغاز می شود.
۴۷- این ویژگی ها و ارزش های خدادادی، متناسب با هدف خلقت انسان، یعنی، می باشد.
۴۸- طبق فرمایش امام کاظم (ع) خداوند دو حجت بر مردم داده: حجت همان و حجت همان می باشد.
۴۹- عقل وسیله است که در پرتو آن و فهمیده می شود.
۵۰- انسان به کمک عقل خود متوجه می شود که نمی تواند پاسخ برخی از مسائل بنیادین را به طور کامل بدهد و برای این گونه مسائل نیازمند است.
۵۱- امام کاظم (ع) به شاگردش فرمود: ای هشام خداوند رسولانش را به سوی بندگان نفرستاد جز برای آن که این بندگان در تعقل کنند.
۵۲- امام کاظم (ع) به شاگردش فرمود: ای هشام خداوند رسولانش را به سوی بندگان نفرستاد، جز برای آن که این بندگان در پیام الهی تعقل کنند. کسانی این پیام را بهتر می پذیرند که از برخوردار باشند.
۵۳- انسان فکور و می داند که باید راهی را برای زندگی انتخاب کند که به آن باشد.
۵۴- انسان با این سوال مهم روبه روست که: <.....> آیا زندگی او با مرگ تمام می شود.
(د) به سوالات پاسخ کوتاه دهید
۵۵- نیازهای برتر یا بنیادین انسان کدامند؟ (ذکر ۲ مورد کافی است).
۵۶- برای پاسخ گویی به نیازهای برتر به چه نکاتی باید توجه کرد؟
۵۷- خدای جهان آفریدگاری حکیم است، یعنی چه؟
۵۸- چه زیان و خسارتی انسان را تهدید می کند؟
۵۹- چه پاسخی به بنیادی ترین نیازهای انسان، راهگشا و اطمینان بخش است. فقط نام ببرید؟
۶۰- «۲ مورد» از نیازهای طبیعی انسان را ذکر کنید؟
۶۱- ویژگی و ارزشهایی که خداوند در وجود انسان قرار داده است، سبب چه چیزی شده است؟
۶۲- چرا باید پاسخ به نیازهای برتر همه جانبه باشد؟
۶۳- چرا غفلت و بی توجهی به نیازهای برتر کار درستی نیست؟

۶۴- دو ویژگی مهم انسان که سبب تمایز بنیادین او از سایر موجودات می شود؛ کدام است؟

۶۵- دو ویژگی انسان که در هدایت او تأثیر دارند، کدامند؟

۶۶- وسیله فهم پیام الهی چیست؟

۶۷- (۲ مورد) از نیازهای بنیادین انسان را نام ببرید؟

کشف ارتباط

۶۸- هریک از موارد زیر بر کدام یک از «نیازهای برتر یا بنیادین» دلالت دارد؟

الف) دغدغه اصلی انسان خردمند این است که او فقط یک بار دنیا می آید.

ب) انسان با این سوال اساسی «نحوه ی زندگی او پس از مرگ چگونه است» رو به رو است.

ج) انسان می خواهد بداند «برای چه زندگی می کند».

بخش آیات و روایات

۶۹- با استناد به آیه «وَالْعَصْرِ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ» به سوالات پاسخ دهید:

الف) خداوند در این سوره به چه چیزی سوگند خورده است؟ و چرا؟

ب) چه نکاتی می توان از آیه استنباط کرد؟

ج) براساس آیه چه زیان و خسارتی انسان را تهدید می کند؟

د) با تدبیر در آیه چه کسانی دچار خسارت و زیان نمی شوند؟

۷۰- با تدبیر و تفکر در آیه «إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا» به سوالات پاسخ دهید:

الف) با استناد به آیه قرآن چه کسی را ناسپاس معرفی می کند؟

ب) با تدبیر در آیه علت ناسپاسی افراد چیست؟

ج) با تدبیر در آیه آثار و پیامد ناسپاسی برای انسان را با ذکر یک مثال بنویسید؟

۷۱- امام کاظم (ع) به شاگردش فرمود: ای هشام خداوند رسولانش را به سوی بندگان نفرستاد، جز برای آن که این بندگان در پیام

الهی تعقل کنند. چه کسانی این پیام را بهتر می پذیرند؟

سوالات تشریحی

۷۲- توضیح دهید که چرا نیاز به «کشف راه درست زندگی» از دغدغه های انسان فکور و خردمند است؟
۷۳- علت توجه و اهمیت دادن به نیاز «کشف راه درست زندگی» چیست؟ دلیل خود را شرح دهید؟
۷۴- چه رابطه ای میان کشف راه درست زندگی با سایر نیازهای برتر انسان وجود دارد؟
۷۵- چرا پاسخ به «نیازهای برتر انسان» باید کاملاً درست و قابل اعتماد باشد؟
۷۶- آیا می توان با تکیه بر علم و دانش بشری پاسخ کامل و جامعی به نیازهای برتر و اساسی داد؟ چرا؟
۷۷- چه کسی می تواند انسان را در جهت پاسخ گویی درست به نیازهای اساسی رهنمون نماید؟
۷۸- چرا پاسخ به نیازهای بنیادین انسان باید «همه جانبه» باشد؟
۷۹- آیا انسان به تنهایی میتواند مسیر سعادت را طراحی کند؟ چرا؟
۸۰- وسیله ی فهم پیام الهی چیست و چه کسانی از آن درک عمیق تری خواهند داشت ؟
۸۱- توضیح دهید، آیا انسان می تواند پاسخ دادن به نیازهای اساسی را نادیده بگیرد و براساس ضرب المثل « هر چه پیش آید خوش آید» رفتار نماید؟
۸۲- انسان با کمک چه ابزارهایی می تواند راه صحیح زندگی را بیابد؟
۸۳- شیوه هدایت خداوند در مورد انسان چگونه است؟
۸۴- ویژگی هایی که سبب تمایز بنیادین انسان با سایر موجودات می شود را به طور کامل شرح دهید
۸۵- دو ویژگی انسان که در هدایت او تأثیر دارند ، کدامند ؟
۸۶- پاسخ های صحیح به نیاز های بنیادین باید دارای چه ویژگی های داشته باشد ؟
۸۷- چرا شیوه هدایت موجودات متفاوت است ؟
۸۸- توضیح دهید چگونه هدایت خداوند از مسیر دو ویژگی اساسی انسان با سایر مخلوقات (عقل و اختیار) می گذرد ؟
۸۹- اگر خداوند به سوال های اساسی انسان پاسخ ندهد و او را رها کند انسان در قیامت می تواند چه پاسخی دهد؟
۹۰- انسان با کدام ویژگی های اساسی می تواند به سوالات اساسی پاسخ دهد؟